

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De contritionis veritate aureum opus Fratris Joa[n]nis
Viualdi de Monte regali. ordinis fratrum predicatoru[m]
sacre pagine professoris**

Vivaldus, Joannes Ludovicus

[Augsburg], 1518

VD16 V 1772

Septimu[m] remedi[u] co[n]tra luxuria[m] est fuga societatis peruerse:
eo q[uod] luxuria est morbus co[n]tagiosus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30734

indumentis. Hec Hiero. Et ad Eustochium p̄gnē in eplā q̄ incipit. Audi fl
 lta z vide: d̄ sic. Vestis nec sat̄ mūda nec sordida z nulla d̄ueritate notabil̄:
 ne ad te obuta: p̄reerūt tū turba p̄sistat: aut digito demōstreris: nec sat̄ religio
 sa vells videt: nec pl̄ humilis q̄ necesse est: ne gl̄iam fugiendo q̄ras. Plures
 em̄ paup̄ratis miscōte atq; letunij arbitros declinātes in hoc ip̄o cupiūt place
 re: qd̄ placere p̄tēnūt. Et mirū immodū laus dū vitat̄ appetit̄. Et itez Hiero.
 ibidē. Alie virili habitu veste mutata: erubescūt femine qd̄ nate sunt. Crinem
 amputat̄ z impudent̄ erigūt facies eunuchinas. Sūt alie q̄ cllc̄ijs vestiunt̄ z
 cucullis fabrefact̄: vt ad infantia redeāt. Imitant̄ noctuas z bubones. Itez
 ibidē: ita subiūgit. Utros qz fuge q̄s videris catenatos: quoz seminet̄ p̄ aplm̄
 erines: hircoz barba: m̄grū palliū z nudī in partētia: frigoris pedes. hec oia ar
 gumēta sunt diaboli. Et itez ibidē sic d̄r. Sūt alij de mei ordinis hoib; loq̄r.
 Qui s̄o p̄sbyterarū z diaconarū ambiūt vt mulieres licētius videāt. Dis his
 cura est de vestib;: si bñ oleāt: si pes laxa pelle nō folleat: vt crines calamistrī ve
 stiglo rorent: vt digiti anullis radiant. Et ne pl̄atas humidior via spargat: vsq;
 imprimūt summa vestigla. tales cū videris: sp̄osos maḡ estimato q̄ clericos.
 Hec Hiero. Et ad matrē z filiā in gallia cōmorātes: e pla incipit. Rerulic
 mihi qd̄a frat̄ e gallia: sic ait. Nitens curis sordidū ostēdit animū. Itez in ea
 dē eplā d̄r sic. Libidinosa mens ardētius honesta psequit̄. z qd̄ nō licet dulci
 suspicat̄. Et itez ibidē inq̄r. Vest̄ ip̄a villis z pulla animi tacētis indicij est.
 Si rugā nō haber: si p̄ terrā vt altior videat̄: trahat̄. Si de industria d̄soluta
 sit tunica vt aliqd̄ intus appareat: opiat̄ qz qd̄ fedū est z aperiat qd̄ formosuz.
 Caliga qz ambulātis nigella ac nitens: stridore ad se iuuenes vocat. Papille
 fasciolis cōprimunt̄: z crispātis cingulo angust̄ pectus artat̄. Capilli vel in
 frōre vel in aures defluūt. Palliolū interdū cadit: vt cādidos nudet humeros
 z q̄si videri noluerit celat festina qd̄ volēs detexerat. Et q̄ in publico q̄si p̄ ve
 recūdā operit̄: lupanarū arte id solū ondit qd̄ onsum maḡ placere pōt.
 Hec Hiero. Chrysofomus qz in descriptione psalmi d̄nquagesimi: d̄r sic.
 Vbi sunt q̄ semetip̄os adornāt extrinsecus z depingūt nō pulcritudinē corp̄is
 sed mēt̄is honestatē de^o req̄rit. Quid em̄ est speciosa mulier? Sepulcr̄ est deal
 barū: nisi fuerit sobria: casta: pudica. Pulcritudo aut̄ est his p̄ruitib; p̄cipitiū:
 patēs inspicit̄ venenū. Decus em̄ corp̄is infirmitate arefcit: z pulcritudo
 egritudine cōtabescit. Anie aut̄ pulcritudo immortalis est z eterna. Et tūc ma
 xime ostēdit p̄tū decus cū subegerit passiones. Nā z arbores procere cū ven
 te sint folijs: fructū nō habent hoib; aprū: sed porcis. Vinea aut̄ p̄ terrā repēs
 maturū vuarū fructū afferit atq; suauē. Hec Chrysofomus. Et sic patz qz p̄ so
 la pompa mundi atq; pro inani glōria vestimentū p̄ciosius z alta ornamēta
 querunt: etus rario est: quia nemo vult p̄ciosis vestib; indut̄: vbi ab alijs nō
 possit videri: vt ait Grego. Si ergo ornatus subtiliū p̄ciosarū vestuz culpa
 nō esset nequa q̄ sermo diuinus tam vigilanter exprimeret q̄ olues qui corq;
 batur apud inferos bysso z purpura indutus fuisset: teste Gregorio. Patet
 sextū remediū p̄tra luxuriā.

Nota 3^a
 clericos z
 religiosos.

Septimū remediū cōtra luxuriā est fuga societatis peruerse: eo q̄ luxuria
 est morbus cōragiosus.

Erū natura sic se habet: inq̄r Chrysofomus sup̄ Dat. vt q̄lēs bonus
 r malo cōiungit̄: nō ex bono malus melloref: sed ex malo bonus cōramit̄
 natur. Hinc Salomon Prouer. xij. ca. Qui cū sapiētib; graditur sapi
 ens erit: amicus stultoz similis efficit̄. Velius est ergo ait Isidorus habere
 palozū odium q̄ ipsoz consortiū. Et quia luxuria est morby valde cōragiosus:

De remediis cōtra

Luxuria z abominabilis. Ideo assimilatur lepre: eo q̄ generatur ex calore corrupto z deoꝝ
assimilatur dīnato. Si igitur fugim⁹ leprosum ne corp⁹ nīm inficiatur: quāto magis fugere de
lepre. Item luxuriosum ne aīam interimat: q̄ ut dicit Juuenalis in. ij. satyra. Dedit
hanc cōragio labem.

Et dabit in plures sicut grex totus in agris.

Unus scabie cadit: z purigine porci.

Unaq; cōspecta liuore ducit ab vna.

Hec Juuenalis.

Sed quāto possit societates puerſa ostēdit talī exēplo. Nā oīa poma incorru/
pta vñū nequeūt sanare corruptū. S; mltro potī⁹ vñū corruptū cetera oīa infici/
t atq; corrūpit. Propterea pater doctorū diuus Hiero. q̄l exptus horret val/
de ac detestatur societates: puerſationes: familiaritates: ac p̄fabulationes quādam
laſciuiētū iuuenū q̄ varijs actib; subuertere quāt simplicēs adoleſcētulas: vt
prz in diuersis eplis suis. Et ideo p̄ recreatiōe languētis ac ſtrictis amicis videat
mus aureas ſnias eiusdē. Et p̄mo Hiero. in regula quā ad Eustochiū z cere/
ras p̄gines tā senex inscripsit: vt plog⁹ eiusdē regula indicat: sic aut in c. xvij.
Charissime h̄ horroz: h̄ moneo: hoc mādo vob; vt q̄ chzo despōtate est; p̄iugio:
cui oēm castitatē v̄e fidē vouistis: cui nullū p̄ter ipm̄ amatoꝝ cognoscere sub/
iureiurādo estis pollicite. Viri cuiuscūq; etiāsi eū scitatis exorner: etiāsi bapti/
ſte eque in meritis effugere faciē: nec liceat secū dilectiōe feruēt astringi p̄ diē.
Credatis expro. Nihil est periculōſ⁹ v̄tro q̄ mulier: z mulieri q̄ vir: vterq; pa/
lea: vterq; ignis: dicā audacter. Prohdoloꝝ dei tēpla: spūſſcti vasa: z deo dica/
ta edificia: nisi diligētī fuerit custodia p̄stibula fiunt. Et auferit tā nobile de/
positū: tā p̄tiosus thesaur⁹: irrecupabile dec⁹ castitatē: si tenui cuiuscūq; dilecti/
onis inepre rīmula p̄tinuus insidiator diabol⁹ incūstū valeat infigere. Iō oīm
custodia cor seruet. Sup̄ muros hierl̄m ponant custodes tota die z nocte: non
dormiāt ne fur introeat: ne spolia auferat q̄ penit⁹ recuperari nō p̄nt. Hec Hiero.

Nota.

Familia
rital picu
losa est.

Attemur
in veritū
sp: cupl
musq; ne
gara.

Et ad oceanū de vita clericorū: paz post p̄ncipiū eplē q̄ incipit. Sophroz/
ntus Eusebi⁹ Hiero. oceano suo salutē: dī sic. Janua diaboli via inſq̄rat;: scoz/
pionis p̄cussio: noctūq; gen⁹ est femia. Lū p̄imat stipula incēdit ignē. Flā/
migerō igne p̄cutit p̄ciam femia parit habitāris: exuritq; fundamenta mon/
tū. Ego id dico si cū vir⁹ femie habitēt viscariū nō deest diabol⁹. Ex eis au/
cupatū ē ab inſtīto pctm̄. Ferreas mētes libido domat. Si alligauerit q̄s ignē
in sinū suū: nōne vestimēta ei⁹ cōburent; Aut si q̄s ambulauerit sup̄ carbonē
ignis: nōne cōburet pedes suos: Vbi erede: nō pōt roto corde cū dño habitā/
re q̄ feminaꝝ accessib; copulat. Hec Hiero. Et itēz ibidē. Si pudicēſā q̄ris
quare habitas cū feminis: Et in eadē subiūgit sic. Bermīnāt femie spinas cū
viris habitātes z arcana mentū acuto mucrone p̄cutiūt. p̄hdoloꝝ nephas est
dicere: sed p̄terire nō decet. Chzo iste nubere vouerūt nō clericis. Un̄ sine nu/
p̄tis genus nouū vroz. Et rursus ibidē ait Hiero. Monachū vel clericū soli/
tudo facit: nō publicū. Quid te p̄gīnale delectat alloquū. Cur ſctimonialituz
p̄tra fidē frequētas in ecclia vel in ipō publico: Si eos q̄s diligūt videāt: ridē/
tib; oculis salutatiōis tenera p̄ba p̄cedūt. Deinde cū saluauerint si eas dei vl/
ros p̄terſi celeri⁹ viderint contēptozes suos iudicat z irascunt. Hec Hiero.

Etia in epla ad gaudentiū de pacatula puella p̄tinente deſtituta: epla inci/
pit. Causa est difficilis paruule scribere: dicit sic. Solent em̄ laſciui z coma/
tuli iuuenes: blādīmētis: affabilitate: munuscul; aditū sibi p̄ nutrices aut ali/
nas q̄rere. Et cū clement inrauerint de ſctinillis incēdia p̄ctare: paulatimq;
p̄ficere ad impudentiā: z nequaq; posse p̄hiberi illo in se versiculo cōprobato.
Egre rep̄endas qd̄ ſinis p̄nescere. Pudet dicere: z tamē dīcēdū est. Nobiles
femine que nobilitozes habuere neglecrūt p̄ocos: vilissime conditionis homi/
nibus z seruulis copulantur: z sub nomine religionis et vmbra continentē

Interdū deserūt viros belene: sequunt alexādros: nec menelaos p̄t̄mescūt. Ut
 dent hec: plangunt z nō vindicant: q̄ multitudō peccantū p̄t̄i licētā submī/
 nistrat. probnefas orbisterraz ruit in nobis: p̄t̄ā nō ruūt. Urbs incl̄ytra z ro/
 mani imperij caput vno hausta est incēdō. Nulla ē regio q̄ nō exules romanos
 habeat. In cineres vel fauillas sacre q̄ndā ecclie ceciderūt: z tñ studem⁹ aua/
 ricie. Uluim⁹ q̄si altera die morituri: z edificam⁹ q̄si semp in hoc seculo victu
 ri. Auro parietes: auro laq̄arta: auro fulgēt capita colūnaz: z nudus atq̄ esu
 riens ante fores nostras ch̄is emorit̄. Hec Hiero. Ampli⁹ Hieronym⁹ in epla
 ad Demetriā q̄ incipit. Inter oēs materias q̄ ab adolescētia vsq̄ ad hāc eratē:
 ita inq̄t. Periculosi⁹ est lasciuus puellis ad loca religionis q̄ ad publicū p̄c̄/
 dere. Que viuūt in monasterio: z q̄z simul magn⁹ est numerus: nūq̄ sole: nun
 q̄ sine matre p̄cedāt. De agmine columbaz crebro accipit vnā separat quā sta
 tim inuadit z lacerat: ex cui⁹ carnibz z cruore saturat. Orbide oues suū res/
 linq̄ūt gregē: z lupoz faucibz deuorant. Et itēz ad Rusticū monachū i epl
 stola q̄ incipit. Nil ch̄itano felicitus: sic ait. Noui ego q̄sdā tā maioris erat̄is z
 plerazq̄ generis liberrim̄ adolescētibz delectari: z filios q̄rere sp̄iales: pudore
 q̄ supato ficta p̄ matrū noia erumpūt in licētā maritalē. Alij sorozes p̄gnes
 deserūt z exterius viduis copulant: sunt q̄ oderūt suos z nō suoz palpant affe
 ctu: quaz impatiētia index animi nullā recipit excusationē z casta pudicitie
 velamēta: q̄si aranz filia dirumpūt. Videas nōnullos accinctis renibz pulla
 tunica: barba pl̄tra a mulieribz nō posse discedere: sub eodē manere recto: siml
 inire cōiūtia. Ancillas iuuenes h̄re in mīsterio: z p̄rer vocabula nuptiaz oia
 esse matrimonij. Nec culpa est ch̄iani nois si simulator religionis in vicio sit.
 Hec Hiero. Etā ad neporianū p̄sbyterē de vita clericoz: epla incipit. Des
 ris a me Neporiane charissime: dicit sic. Oēs feminas z p̄gines ch̄i: aut eq̄lit̄
 ignora aut eq̄lit̄ dilige. Uide ne sub eodē recto manseris: nec in p̄rerita castita
 te cōfidas: nec Sansone fortior: nec Salomone sapientior esse potes. Demē/
 to semp q̄ paradisi colonū de possessione sua mulier elegerit. Et itēz i eadē tra
 inq̄t. Crebra munuscula z sudariola z fasciolas: z vestes ori applicatas: z ob
 latos z degustatos cibos: blandasq̄ ac dulces l̄ras scr̄us amor nō habet. Hec
 Hiero. Insup ad Furiā de viduitate seruāda: epla incipit. Obsceas l̄ris: sic
 ait. Iuuenū fuge cōsoria. Lomatul⁹: cōptus atq̄ lasciuus dom⁹ tue recta nō
 videant. Lantoz pellatur vt noxius. Fidicines z psaltrias z istiusmodi choz
 Diaboli: quasi mortifera syrenaz carmina deuira. Et itēz ibidē. Nec p̄curator
 calamistratus: nec formosus collacraneus: nec candidulus z rubicundus affe
 cla adhereat lateri tuo. Interdū animus dominaz ex ancillaz habitu indicat
 Sanctaz virginū z viduaz societate appere. z si sermocinandi cū v̄ris incubu
 erit necessitas arbitros non deuites: tantaq̄ fabulandi fiducia sit vt in trante
 alio: nec paucas nec erubescas. Hec Hieronymus. Itēz Hieronymus ad
 Eustochiū in regula. c. xx. dicit sic. Nullū venenū nocuius feminis q̄ affectio
 erga virū quacunq̄ de causa p̄cedat. Prohdolor infelix cōditio sexus vestri.
 Sanctior mulier v̄tra q̄ dicit liceat si viro adhereat quārcunq̄ sp̄ritualiter:
 instinctu naturali inclinā tandem ad nefas si in viro virtus deficiat. Piger que
 noui cuncta narrare. Argumēta sunt diaboli z mortis eterne indicia filiatio/
 nes z maternitates qb̄ vocabulis sub velamine sp̄is inter se yunt mares z fe
 mine. Munuscula oia z suspectas litterulas: hec cūcta luxurie nunciā: vobis
 interdicto sub anathemate z eterne mortis pena. Adhibeat summa diligētia:
 vt extra cenobij limites litterula qualiscunq̄ nō exeat: nisi abbatisse z sorozuz
 accesserint vora. Lest op⁹ est z grauitas ita rei exigat: adsit ep̄alis licētā seu
 sacerdotis p̄siliū. Grauisime pene subiacer quecunq̄ huius repta fuerit rea.
 Hec Hieronym⁹. Similiter Augustin⁹ in libello de honestate mulierū. qui

Argute
 Hieron.
 miseriam
 nri regis.

Oia sūt
 diligēter
 notanda.

De remedijs cōtra

Expedit libellus incipit. Nemo dicat frēs: dicit sic. Sine vlla dubitacōe q̄ familiaritatē mulier nō vult fugere: cōtra dabit in ruinā. Et itē in eodē libello ait. Qui cum oīno ad mulierib; habitātes purat se castitatē obtriere triūphū: iūgrant se apd̄ deū dupli fuacionē cū reos existerē: dū seipos in periculū mitterūt: et alijs exēplū puerse familiaritatis castitatis eis oīdūt. Quāri em̄ p̄ illaz in honestā familiaritatē castitatis decorē pdiderūt: fugere familiaritatis res. Illorū sic q̄ pereūt ab illis i die iudicij req̄rēde sunt/ q̄ illud exēplū pdictōnis ostēdūt. Ille igit̄ q̄ castitatē/ veritatē/ et iusticiā i fratrib; suis defendere i alijs et in seipō custodire voluerit: martyr erit. Hec Augu. Itē in eodē libello sic dicit. Quāto vilior est mulier cōditio: tāto ruina facilior. Sed nota q̄nta sit p̄rus castitatis atq; pudicitie. Nā i p̄ncipio etisdē libelli videt̄ dicit̄ q̄ victor libidinīs et aliarū passionū est q̄si martyr. Verba Augustini sūt hec. Nemo dicat frēs mei q̄ temporib; nostris martyres certamina esse nō p̄nt. Habet em̄ pax martyres suos. Nā frequēter iracundiā mitigare: libidinē fugere: iusticiā custodire: cupiditatē p̄remnere: pars magna est martyrij. Hec Augustin⁹. Liquet igit̄ ex dictis q̄ familiaritatis mulier ac lasciuentiū fugēda est ab his q̄ caste ac pudice viuere volūt.

Vicere libidinē ps magna ē martyrij.

Quatuor remedijs cōtra luxuriā est fuga: qz in oīa p̄cā sola luxuria vincit̄ fugiendo.

Principiū luxurie videt̄ fugiēdo et qre. **Ulamis omne peccatū sic fugiendū: iuxta illud Eccl̄. xxj. ca. Quasi a facie colubū fuge p̄cā. Nihilomin⁹ fm̄ Tho. in. ij. q. xxxv. ar. j. in respōsione ad q̄rtū argumentū. Debem⁹ q̄nq; impugnationē p̄cā vincere fugiendo: quādoq; p̄o resistēdo. Si em̄ cogitatio p̄seuerās tollit incertiū peccatū: tūc debem⁹ vincere p̄cā resistēdo: sicut accidit in om̄ib; p̄cīs p̄ter luxuriā. Sed si p̄inua cogitatio auget incertiū peccatū: tūc debem⁹ illud vincere fugiendo: sicut est de p̄cō luxurie. Ideo Paul⁹. j. ad Corinth. vj. ca. signatē dicit̄ Fugite fornicationē. Sup̄ q̄ textu s̄cūs Thom. i cōmento aureo dicit̄ sic. Notādū q̄ cetera vicia vincunt̄ resistēdo: qz quāto magis hō particularia p̄siderat et tractat tāto minus in eis iuenit vnde delectet̄: sed magis anxiet̄. Sed viciū fornicatiōis nō vincit̄ resistēdo: qz quāto magis ibi hō cogitat particulare magis incēdit̄. Ideo vincit̄ fugiēdo. i. totalit̄ vitādo cogitaciōes imūdas et qualibet occasiōes. Un̄ dicit̄ Zacharie. ij. ca. Fugite de terra aquilonis dicit̄ dñs. Hec Tho. Propterea Hieronym⁹ in eplā ad Amandū ait. Voluptas sola ac libido etiā in ipō tēpore penitēdi p̄teritos stimulos patit̄ et titillationē carnis et incertiua peccati. vt per hec que corrigi cupimus cogitātes rursus sic materia delinquēdi. Et in epistola ad Furtiā de viduitate seruāda dicit̄ sic. Quia alia peccata extrinsecus sunt: et qd̄ foris est facile abijc̄. Sola libido insita a deo ob liberorū p̄creationē si fines suos egressa fuerit redūdat in viciū: et quādā legē nature in cōstrū gestit̄ erūpere. Grandis igit̄ virtutis est et sollicit̄ diligēt̄ et supare q̄ nata sit in carne nō carnaliter viuere: tēp̄ pugnare quorūdie et in clusum hostē Argi (vt fabule ferunt) centum oculis obseruare. Hoc est qd̄ apostolus verbis alijs loquebat̄. Omne peccatū quod fecerit homo extra corpus est. Qui autē fornicat̄ in corpus suum peccat. Hec Hieronymus. Itē ad Pāmachū in eplā cōsolatoriā de dormitione pauline vxoris Hieronym⁹ ait. Sicut hostis antiquus manus cōtinentie q̄ numorū esse certamen. Facile abijc̄tur qd̄ heret extrinsecus: intestinū bellū periculosius est. Hec Hieron. Hinc Augustinus in libello de honestate mulierū dicit̄ sic. Q̄ autē libidinē fugiēdam esse diximus ap̄lo doctore euident̄ didicimus qui cū om̄ib; vicijs resistēdum esse p̄dixerat: cōtra libidinē nō dixit resistere. Sed ait. Fugite fornicationē: ac si diceret. Restis vicijs deo adiūate debem⁹ in p̄sentī resistere. Libidinē p̄o fugiēdo supare. Sic et in scripturis alibi legimus. Noli accēdere in**